HET PRISMA-ONDERZOEK: enkele relevante vragen rond immaterieel cultureel erfgoed onder de loep

Najaar 2017

KORTE INHOUD

1. WAT EN WAAROM

In kader van het beleidsplanningsproces van de toekomstige ICE-organisatie, namen we de resultaten van het PRISMA-onderzoek onder de loep, daar waar de vragen betrekking hadden op immaterieel cultureel erfgoed (ICE). Het PRISMA-onderzoek, dat in 2011 werd gepubliceerd door *faro. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed*, is het enige recente onderzoek dat (hoewel beperkt) peilt naar de betrokkenheid van de samenleving bij immaterieel cultureel erfgoed.

We geven bij dit rapport evenwel enkele kanttekeningen mee. Tekenend is namelijk dat er in het PRISMA-onderzoek werd gepeild naar *interesse in / belang gehecht aan / deelname aan* klassieke vormen van ICE, traditioneel ICE (vanuit een eerder 'volkskundig' uitgangspunt), eerder dan te peilen naar *interesse in / belang gehecht aan / deelname aan* de brede diversiteit van ICE in de samenleving.
Bovendien ligt de nadruk in de gestelde vragen voor het grootste deel op 'typisch Vlaams' en 'oud' immaterieel cutureel erfgoed (dat een lange traditie kent in Vlaanderen), terwijl net het onderzoeken van de mogelijke reikwijdte, hybriditeit of diversiteit van wat ICE, *van vandaag en in Vlaanderen*, allemaal is of kan zijn, ons boeiende onderzoekspistes lijken. Mogelijke verklaringen voor deze 'beperktheid' m.b.t. de bevraging rond ICE in het PRISMA-onderzoek zijn:

- vergelijkbaarheid willen nastreven met eerdere bevolkingsonderzoeken/participatieonderzoeken
- het verschil in scope van het toenmalige beleid (waar nu in het CED2017 de nadruk ligt op het 'diversifiëren en het verbreden' van immaterieel cultureel erfgoed)
- de inherente en semantische problematieken die bevragingen rond immaterieel erfgoed met zich meebrengen (men weet vaak niet dat men 'aan immaterieel cultureel erfgoed' doet, of welke praktijken de beoefenaars allemaal onder deze koepelterm zouden plaatsen, wat bevragen extra moeilijk maakt).

2. HOE

We lichtten vijf vragen uit het PRISMA-onderzoek uit die duidelijk peilden naar het draagvlak van de respondenten omtrent immaterieel cultureel erfgoed, en distilleerden hier enkele (voorzichtige) conclusies uit. Echter niet alle vragen die raakvlakken hebben met immaterieel cultureel erfgoed werden behandeld (bvb. deze die betrekking hebben op lidmaatschap van verenigingen werden niet onder de loep genomen).

3. CONCLUSIES

- Een (zeer) sterke interesse in bepaalde immaterieel-erfgoedpraktijken betekent niet automatisch dat respondenten ook aan activiteiten hieromtrent deelnemen. We stellen dus een potentiële groeimarge voor participatie aan ICE vast, ondanks het feit dat de nadruk in het onderzoek op klassiek/traditioneel immaterieel erfgoed ligt.

- Het belang van religieuze, levensbeschouwelijke of andere tradities naar aanleiding van geboorte, dood, huwelijk, volwassenwording resoneert sterk bij de respondenten en zijn mogelijks interessante aanknopingspunten voor toekomstige acties.
- Zo'n 72% van de respondenten geeft aan dat 'onze typische Vlaamse tradities en gewoonten, gerechten, sporten, stoeten of feesten net zo veel bescherming verdienen als onze belangrijkste gebouwen of kunstwerken'. Enerzijds is dit grote draagvlak voor tradities en gewoonten positief, anderzijds is het nodig om in de toekomst ook te peilen naar en te werken aan draagvlak voor tradities en gewoonten die méér dan alleen 'typisch Vlaams' zijn.
- In toekomstige (grootschalige) bevolkingsonderzoeken i.h.k.v. cultureel erfgoed is het van belang immaterieel cultureel erfgoed *breed en divers* te benaderen, en hier de juiste methodologie voor te hanteren. Deze uitdaging werd meegenomen in het Piloottraject 'Waarderen van immaterieel cultureel erfgoed' (2017).

UITGEBREID RAPPORT

In kader van het beleidsplanningsproces van de toekomstige ICE-organisatie, namen we de resultaten van het PRISMA-onderzoek* onder de loep, daar waar de vragen betrekking hadden op immaterieel cultureel erfgoed. Het PRISMA-onderzoek, dat in 2011 werd gepubliceerd door *faro. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed*, is het enige recente onderzoek dat (hoewel beperkt) peilt naar de betrokkenheid van de samenleving bij immaterieel cultureel erfgoed (ICE).

We geven bij dit rapport evenwel enkele kanttekeningen mee. Tekenend is namelijk dat er in het PRISMA-onderzoek werd gepeild naar *interesse in / belang gehecht aan / deelname aan* klassieke vormen van ICE, traditioneel ICE (vanuit een eerder 'volkskundig' uitgangspunt), eerder dan te peilen naar *interesse in / belang gehecht aan / deelname aan* de brede diversiteit van ICE in de samenleving.
Bovendien ligt de nadruk in de gestelde vragen voor het grootste deel op 'typisch Vlaams' en 'oud' immaterieel cutureel erfgoed (dat een lange traditie kent in Vlaanderen), terwijl net het onderzoeken van de mogelijke reikwijdte, hybriditeit of diversiteit van wat ICE, *van vandaag en in Vlaanderen*, allemaal is of kan zijn, ons boeiende onderzoekspistes lijken. Mogelijke verklaringen voor deze 'beperktheid' m.b.t. de bevraging rond ICE in het PRISMA-onderzoek zijn:

- vergelijkbaarheid willen nastreven met eerdere bevolkingsonderzoeken/participatieonderzoeken
- het verschil in scope van het toenmalige beleid (waar nu in het CED2017 de nadruk ligt op het 'diversifiëren en het verbreden' van immaterieel cultureel erfgoed)
- de inherente en semantische problematieken die bevragingen rond immaterieel erfgoed met zich meebrengen (men weet vaak niet dat men 'aan immaterieel cultureel erfgoed' doet, of welke praktijken de beoefenaars allemaal onder deze koepelterm zouden plaatsen, wat bevragen extra moeilijk maakt).

We lichtten vijf vragen uit het PRISMA-onderzoek uit die duidelijk peilden naar het draagvlak van de respondenten omtrent immaterieel cultureel erfgoed, en distilleerden hier enkele (voorzichtige) conclusies uit. Echter niet alle vragen die raakvlakken hebben met immaterieel cultureel erfgoed werden behandeld (bvb. deze die betrekking hebben op lidmaatschap van verenigingen werden niet onder de loep genomen).

Het PRISMA-onderzoek

Wat?
'Naar analogie met onderzoek in andere domeinen van het culturele veld en aansluitend op de grote participatiesurvey van het Steunpunt Cultuur, Jeugd en Sport en de jaarlijkse survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering, besloot FARO in het kader van het PRISMA-project een uitgebreid bevolkings-onderzoek op te zetten. In het najaar van 2010 werden 5000 op toevallige wijze gekozen mensen die in Vlaanderen wonen ('Vlamingen') tussen 18 en 85 jaar oud aangeschreven met de vraag of ze een uitgebreide vragenlijst wilden invullen over erfgoedbeleving en de wijze waarop ze met het verleden omgaan. Door middel van een doorgedreven opvolgingsprocedure werden 1937 Vlamingen uit onze steekproef bereid gevonden om de enquête in te vullen (respons = 38,7 %). Na de gebruikelijke opschoonfase en de berekening van weegcoëfficiënten om de dataset wat betreft geslacht, leeftijd en opleiding representatief te maken voor de Vlaamse bevolking, bekwamen we een analyseerbare dataset van 1898 respondenten.'[1]

Doelstelling van het onderzoek?
'Onderzoeken hoe groot het draagvlak voor erfgoed onder de Vlaamse bevolking is.'[2]

[1] A. Vander Stichele, 'Vlamingen en het verleden', in: *faro | tijdschrift over cultureel erfgoed*. PRISMA. Analyses, visies,
[2] Meer info over de opzet en doelstellingen van PRISMA: J. Walterus, 'PRISMA. Een veld- en toekomstanalyse voor cultureel erfgoed in Vlaanderen', in: *faro |tijdschrift over cultureel erfgoed*. PRISMA. Analyses, visies, uitdagingen en kansen voor cultureel erfgoed in Vlaanderen (2009-2011), p. 17.

VRAAG INT1 (p. 5)[3]

'Mensen kunnen in allerlei zaken geïnteresseerd zijn met betrekking tot het verleden. Hieronder geven we een aantal mogelijke onderwerpen. Geef voor elk van die onderwerpen aan in welke mate ze u interesseren. Sommige mensen zullen in veel van de onderstaande zaken geïnteresseerd zijn, anderen in weinig. Dat is heel gewoon. Wanneer we het hieronder hebben over geschiedenis, dan kan dat zowel gaan over het verre als over het recente verleden.'

RESULTATEN

Bij vraag INT1 zijn enkele ICE(-gerelateerde) antwoordmogelijkheden. Hieronder zetten we op een rij waarvoor in 2010 'sterke' en 'zeer sterke interesse' bestond onder de respondenten:

- **Traditionele volkssporten, dierensporten, caféspelen of kaartspellen**: 14,72% van de respondenten geeft aan sterk tot zeer sterk geïnteresseerd te zijn
- **Historische feesten, stoeten of optochten, historische evocaties of carnaval**: 16,82% van de respondenten geeft aan sterk tot zeer sterk geïnteresseerd te zijn
- **Oude groente-, fruit-, of dierenrassen en oude teelt- of fokwijzen**: 18,66% van de respondenten geeft aan sterk tot zeer sterk geïnteresseerd te zijn
- **Toegepaste kunst (meubelen, verlichting, glas, juwelen, mode)**: 20,44% van de respondenten geeft aan sterk tot zeer sterk geïnteresseerd te zijn
- **Volksliederen of volksverhalen, legendes, sagen**: 23,23% van de respondenten geeft aan sterk tot zeer sterk geïnteresseerd te zijn
- **Streektaal of dialect**: 25,46% van de respondenten geeft aan sterk tot zeer sterk geïnteresseerd te zijn
- **Oude ambachten en handwerktechnieken**: 26,73% van de respondenten geeft aan sterk tot zeer sterk geïnteresseerd te zijn
- **Oude gebruiken, tradities of gewoonten**: 34,18% van de respondenten geeft aan sterk tot zeer sterk geïnteresseerd te zijn
- **Streekproducten en bereidingen, typische gerechten en eetgewoonten**: 40,16% van de respondenten geeft aan sterk tot zeer sterk geïnteresseerd te zijn

[3] De vragen, titels en bijhorende paginanummers refereren naar de feitelijke enquête.

VRAAG ACT1 (p. 7)

'Geef voor de onderstaande activiteiten aan hoe vaak u er de voorbije twaalf maanden (van oktober 2009 tot oktober 2010) aan deelnam in uw vrije tijd.'

RESULTATEN

Bij vraag ACT1 zijn enkele ICE(-gerelateerde) antwoordmogelijkheden. We zetten de antwoorden hieronder op een rij. De meest voorkomende antwoorden staan in groen aangeduid.

8. Religieus herdenkingsfeest, bedevaart of processie			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1228	64,7	68,4
1 tot 2 keer	458	24,1	25,5
3 tot 5 keer	77	4,1	4,3
Meer dan 5 keer	32	1,7	1,8
Totaal	**1796**	**94,6**	**100**
Missing	*102*	*5,4*	
Totaal	1897	100	

10. Carnavalsoptocht			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1156	60,9	64,3
1 tot 2 keer	503	26,5	28
3 tot 5 keer	85	4,5	4,7
Meer dan 5 keer	54	2,8	3
Totaal	**1798**	**94,8**	**100**
Missing	*99*	*5,4*	
Totaal	1897	100	
11. Plaats bezocht waar oude handwerktechnieken of ambachten werden gedemonstreerd			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	661	34,8	36,8
1 tot 2 keer	822	43,3	45,7
3 tot 5 keer	213	11,2	11,9
Meer dan 5 keer	101	5,3	5,6
Totaal	**1796**	**94,7**	**100**
Missing	*101*	*5,3*	
Totaal	1897	100	
12. Plaats bezocht waar traditionele gerechten of typische streekproducten bereid en verkocht werden			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	592	31,2	32,6
1 tot 2 keer	868	45,8	47,8
3 tot 5 keer	237	12,5	13,1

Meer dan 5 keer	118	6,2	6,5
Totaal	**1815**	**95,6**	**100**
Missing	*83*		
Totaal	1897	100	

13. Plaats bezocht waar traditionele volkssporten beoefend en/of gedemonstreerd werden			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1223	64,5	68,8
1 tot 2 keer	458	24,2	25,8
3 tot 5 keer	63	3,3	3,6
Meer dan 5 keer	34	1,8	1,9
Totaal	**1778**	**93,7**	**100**
Missing	*119*	*6,3*	
Totaal	1897	100	

14. Concert, festival of evenement bezocht met volksmuziek, volksdansen of vendelen			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1102	58,1	60,9
1 tot 2 keer	531	28,0	29,4
3 tot 5 keer	99	5,2	5,5
Meer dan 5 keer	77	4	4,2
Totaal	**1809**	**95,4**	**100**
Missing	*88*	*4,6*	
Totaal	1897	100	

15. Evenement bezocht waar verhalen centraal stonden			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1315	69,3	73,9
1 tot 2 keer	391	20,6	21,9
3 tot 5 keer	44	2,3	2,5
Meer dan 5 keer	30	1,6	1,7
Totaal	**1780**	**93,8**	**100**
Missing	*117*	*6,2*	
Totaal	1897	100	

ANALYSE

- We concluderen uit de reacties dat er onder de respondenten weinig aan ICE-gerelateerde activiteiten wordt deelgenomen (in gedachten houdend dat het mogelijke spectrum van ICE-gerelateerde activiteiten relatief beperkt is in de antwoordmogelijkheden, zie eerder).
- Ook zien we (cfr. vraag INT1) dat een (sterke tot zeer sterke) interesse voor bijvoorbeeld ambachten, of streekproducten en bereidingen, niet meteen betekent dat men ook (geregeld) aan bepaalde activiteiten hieromtrent deelneemt, wat een groeipotentieel kan betekenen voor actieve deelname/beoefening van/aan immaterieel cultureel erfgoed.

ZELF1 (p. 18)

'Hoe vaak beoefende u de voorbije twaalf maanden (van oktober 2009 tot nu) de onderstaande activiteiten in uw vrije tijd?'

RESULTATEN

Vraag ZELF1 heeft 10 ICE-gerelateerde antwoordopties. Hieronder zetten we de reacties op een rij, en duiden we de meest voorkomende antwoorden aan in groen.

1. Traditionele volkssporten			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1475	77,8	84,6
Een enkele keer	193	10,2	11,1
Meermaals per jaar	43	2,3	2,5
Maandelijks	12	0,6	0,7
Meermaals per maand	10	0,5	0,6
Wekelijks of vaker	10	0,5	0,6
Totaal	**10**	**91,9**	**100**
Missing	*154*	*8,1*	
Totaal	1897	100	

2. Traditionele dierensporten			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1697	89,5	97,5
Een enkele keer	19	1	1,1
Meermaals per jaar	11	0,6	0,6
Meermaals per maand	1	0	0
Wekelijks of vaker	14	0,7	0,8
Totaal	**1741**	**91,8**	**100**
Missing	*156*	*8,2*	
Totaal		100	

3. Traditionele ambachten			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1614	85,1	93,1
Een enkele keer	71	3,8	4,1
Meermaals per jaar	34	1,8	2
Maandelijks	2	0,1	0,1
Meermaals per maand	8	0,4	0,5
Wekelijks of vaker	5	0,3	0,3
Totaal	**1735**	**91,4**	**100**
Missing	*162*	*8,6*	
Totaal	1897	100	

4. Volksdansen of historische dansen			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**

Nooit	1550	81,7	89
Een enkele keer	126	6,6	7,2
Meermaals per jaar	46	2,4	2,6
Maandelijks	8	0,4	0,5
Meermaals per maand	1	0	0
Wekelijks of vaker	11	0,6	0,6
Totaal	**1742**	**91,8**	**100**
Missing	*155*	*8,2*	
Totaal	1897	100	

5. Volksmuziek of traditionele muziek			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1475	77,8	87
Een enkele keer	128	6,8	7,6
Meermaals per jaar	69	3,6	4,1
Maandelijks	8	0,4	0,5
Meermaals per maand	8	0,4	0,5
Wekelijks of vaker	8	0,4	0,5
Totaal	**1696**	**89,4**	**100**
Missing	*201*	*10,6*	
Totaal	1897	100	

6. Vendelen en/of trommelen, harmonie, fanfare, majorette			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1633	86,1	93,8
Een enkele keer	57	3	3,3
Meermaals per jaar	28	1,5	1,6
Maandelijks	4	0,2	0,2
Meermaals per maand	3	0,1	0,2
Wekelijks of vaker	16	0,8	0,9
Totaal	**1740**	**8,3**	**100**
Missing	*157*	*100*	
Totaal	1897	100	

7. Volkstheater			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1513	79,7	87,2
Een enkele keer	150	7,9	8,7
Meermaals per jaar	65	3,4	3,7
Maandelijks	2	0,1	0,1
Wekelijks of vaker	5	0,3	0,3
Totaal	**1735**	**91,5**	**100**
Missing	*162*	*8,5*	
Totaal	1897	100	

8. Traditioneel figuur- of poppentheater			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1629	85,9	94,1
Een enkele keer	94	5	5,5

Meermaals per jaar	6	0,3	0,4
Maandelijks	1	0,1	0,1
Totaal	**1730**	**91,2**	**100**
Missing	*167*	*8,8*	
Totaal	1897	100	

9. Meegewerkt aan of meegelopen in historische stoeten, optochten, evocaties, bedevaarten of processies			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1557	82,1	89,9
Een enkele keer	139	7,3	8
Meermaals per jaar	32	1,7	1,8
Maandelijks	2	0,1	0,1
Meermaals per maand	2	0,1	0,1
Totaal	**1731**	**91,3**	**100**
Missing	*166*	*8,7*	
Totaal	1897	100	

10. Meegewerkt aan of meegelopen in carnavalsoptochten of reuzenstoeten			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Nooit	1598	84,3	92,1
Een enkele keer	110	5,8	6,3
Meermaals per jaar	25	1,3	1,4
Maandelijks	2	0,1	0,1
Meermaals per maand	1	0	0
Totaal	**1736**	**91,5**	**100**
Missing	*161*	*8,5*	
Totaal	1897	100	

ANALYSE

- De vragen gaan over ‘klassieke’, ‘traditionele’ ICE-activiteiten, die een sterke link met wat men vroeger onder ‘volkscultuur’ verstond, hebben: cfr. ‘traditionele volkssporten’; ‘traditionele dierensporten’; ‘traditionele ambachten’; ‘volksdansen, historische dansen’; ‘volksmuziek, traditionele muziek’; ‘vendelen en/of trommelen, harmonie, fanfare, majorette’; ‘volkstheater’; ‘traditioneel figuur- of poppentheater’; ‘traditioneel figuur- of poppentheater’; ‘carnavalsoptochten of reuzenstoeten’
- De deelname van de respondenten aan deze activiteiten is overwegend laag te noemen (‘nooit’ en ‘een enkele keer’ zijn de meest voorkomende antwoorden).
- Deze vraag en de bijhorende antwoorden nopen ons tot nadenken over hoe immaterieel cultureel erfgoed in toekomstige onderzoeken kan worden opgenomen/voorgesteld (minder traditioneel, klassiek, volks) en hoe de blik op ICE zo ook bij respondenten kan worden verruimd.

TRADI1 (p. 25)

'Vlaanderen kent een enorme waaier aan tradities en gebruiken. Sommigen zijn heel oud, andere zijn van een recentere datum. In de onderstaande tabel vatten we een aantal van die tradities samen. We maken daarbij telkens een onderscheid tussen meer algemene tradities en specifieke religieuze of levensbeschouwelijke tradities. Geef aan hoe belangrijk u de tradities vindt.'

RESULTATEN

Bij vraag TRADI1 wordt gepeild naar religieuze, levensbeschouwelijke of andere tradities naar aanleiding van geboorte, dood, huwelijk, volwassenwording. Deze tradities zouden allen onder de noemer van 'immaterieel cultureel erfgoed' kunnen vallen.

1. Religieuze of levensbeschouwelijke tradities naar aanleiding van geboorte (doop, besnijdenis, peter- en meterschap, …)			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Zeer onbelangrijk	143	7,6	8
onbelangrijk	214	11,3	12
Noch belangrijk, noch onbelangrijk	372	19,6	20,8
Belangrijk	809	42,7	45,2
Zeer belangrijk	251	13,2	14
Totaal	**1790**	**94,4**	**100**
Missing Totaal	*107* 1897	*5,6* 100	
Gemiddelde: 3,45			

2. Tradities naar aanleiding van geboorte (suikerbonen, babyborrel, geboortekaartjes …)			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Zeer onbelangrijk	73	3,9	4
onbelangrijk	186	9,8	10,3
Noch belangrijk, noch onbelangrijk	380	20	21
Belangrijk	940	49,5	51,9
Zeer belangrijk	230	12,2	12,7
Totaal	**1809**	**95,4**	**100**
Missing Totaal	*88* 1897	*4,6* 100	
Gemiddelde:			

3. Religieuze of levensbeschouwelijke tradities naar aanleiding van dood (dodenwake, koffietafel of maaltijd, doodsbrief …)			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Zeer onbelangrijk	101	5,3	5,7
onbelangrijk	159	8,4	0
Noch belangrijk, noch onbelangrijk	358	18,9	20,2

Belangrijk	874	46,1	49,4
Zeer belangrijk	277	14,6	15,6
Totaal	**1769**	**93,3**	**100**
Missing	*128*	*6,7*	
Totaal	1897	100	
Gemiddelde: 3,6			
4. Tradities naar aanleiding van de dood			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Zeer onbelangrijk	78	4,1	4,3
onbelangrijk	188	9,9	10,4
Noch belangrijk, noch onbelangrijk	389	20,5	21,5
Belangrijk	931	49,1	51,3
Zeer belangrijk	228	12	12,5
Totaal	**1816**	**95,7**	**100**
Missing	*82*	*4,3*	
Totaal	1897	100	
Gemiddelde: 3,57			
5. Religieuze of levensbeschouwelijke tradities naar aanleiding van huwelijk (huwelijksceremonie)			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Zeer onbelangrijk	92	4,8	5,2
onbelangrijk	228	12	12,8
Noch belangrijk, noch onbelangrijk	451	23,8	25,4
Belangrijk	781	41,2	44
Zeer belangrijk	223	11,8	12,6
Totaal	**1774**	**93,5**	**100**
Missing	*123*	*6,5*	
Totaal	1897	100	
Gemiddelde: 3,46			
6. Andere tradities naar aanleiding van huwelijk (verlovingsfeest, vrijgezellenavond of schieting, trouwfeest …)			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Zeer onbelangrijk	95	5	5,3
onbelangrijk	261	13,7	14,5
Noch belangrijk, noch onbelangrijk	506	26,7	28,2
Belangrijk	765	40,3	42,6
Zeer belangrijk	170	8,9	9,4
Totaal	**1796**	**94,7**	**100**
Missing	*101*	*5,3*	
Totaal	1897	100	
Gemiddelde: 3,36			
7. Religieuze of levensbeschouwelijke tradities naar aanleiding van volwassenwording (communie, eerstelingenfeest, lentefeest, bar mitswa …)			
	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Zeer onbelangrijk	127	6,7	7,1
onbelangrijk	217	14,3	15,1

Noch belangrijk, noch onbelangrijk	470	24,8	26,3
Belangrijk	731	38,8	40,8
Zeer belangrijk	190	10	10,6
Totaal	**1789**	**94,3**	**100**
Missing Totaal	*108* 1897		
Gemiddelde: 3,57			

ANALYSE

De meest voorkomende antwoorden zijn telkens 'belangrijk' en 'zeer belangrijk' (telkens *samen* minstens meer dan 50%, tot max. ca. 65%), waaruit we kunnen concluderen dat het merendeel van respondenten relatief veel belang hecht aan religieuze, levensbeschouwelijke of andere tradities naar aanleiding van geboorte, dood, huwelijk, volwassenwording.

DRAAG1 (p. 32)

'Geef voor iedere uitspraak aan in welke mate u het eens of oneens bent.

Stelling 1: Onze typische Vlaamse tradities en gewoonten, gerechten, sporten, stoeten of feesten verdienen net zo veel bescherming als onze belangrijkste gebouwen of kunstwerken.'

RESULTATEN

	Aantal	**Percentage met ontbrekende waarden**	**Percentage zonder ontbrekende waarden**
Volledig oneens	20	1,1	1,1
Oneens	85	4,5	4,7
Noch een, nog oneens	395	20,8	22,1
Eens	1012	53,3	56,5
Volledig eens	279	14,7	15,6
Totaal	1791	94,4	100
Totaal	**106**		
Missing	*1897*		
Gemiddelde: 3,81			

ANALYSE

1012 van de 1791, en 279 van de 1791 respondenten zijn het respectievelijk 'eens' en 'volledig eens' met de bovenstaande stelling, samen goed voor ca. 72% . Het draagvlak voor immaterieel cultureel erfgoed onder de bevraagde respondenten is dus erg groot.